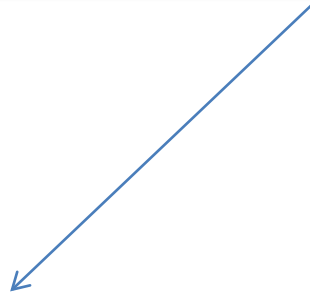

Грошово-кредитна політика

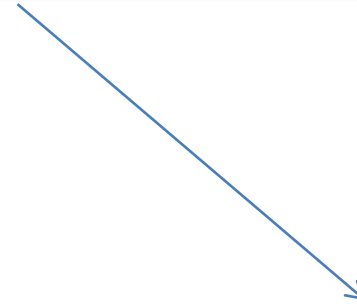
Грошово-кредитна політика (ГКП) – це сукупність економічних заходів у сфері грошового обігу та кредитних відносин.

Основне призначення грошово-кредитної політики - впливати на економіку через систему грошового обігу відповідно до пріоритетів та стратегічних цілей: забезпечення економічного зростання, стримування інфляції, забезпечення зайнятості і рівноваги платіжного балансу.

Основні ринкові об'єкти

Товарна маса

Грошова маса

Кількість грошей в економіці

**Загальний обсяг
товарів та послуг**

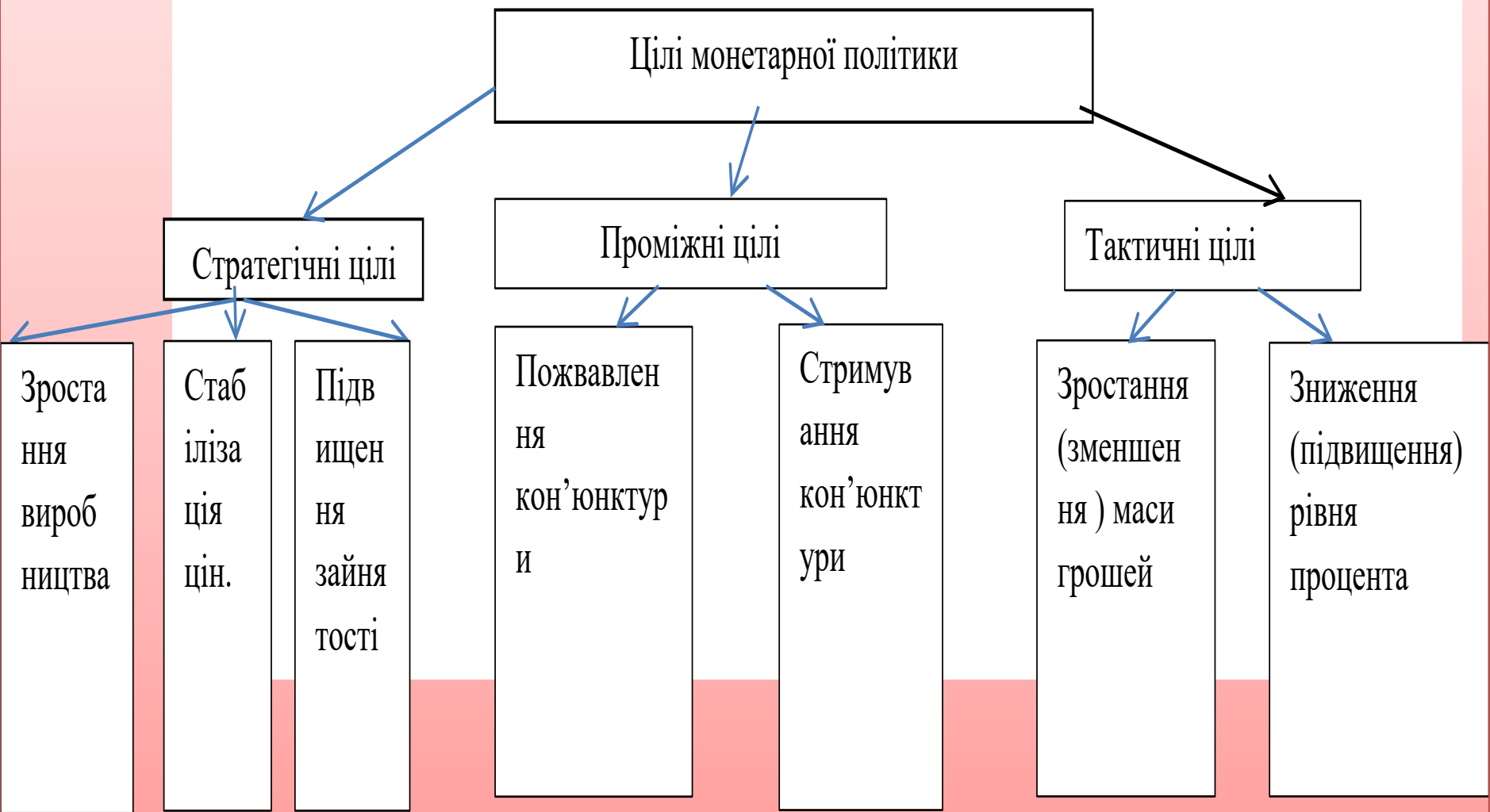

**Кількість грошей
Швидкість обігу
грошей**

Головним суб'єктом грошово-кредитної політики в Україні є Національний банк.

Суб'єкти, які впливають на розробку грошово-кредитної політики, міністерство фінансів, міністерство економіки, безпосередньо уряд, Верховна Рада, комерційні банки. Суб'єкти виконавчої та законодавчої влади визначають основні макроекономічні показники, які стають орієнтирами для формування цілей грошово-кредитної політики (обсяг ВВП, розмір бюджетного дефіциту, платіжний та торговельний баланси, рівень зайнятості та ін.).

Об'єктами грошово-кредитної політики – елементи грошового ринку: пропозиція (маса) грошей; ставка процента; валютний курс; швидкість обігу грошей та ін.

Підходи до монетарної політики

Монетаристи (М. Фрідман)

Кейнсіанство (Дж. Кейнс)

Тартегування інфляції.
Забезпечення стійкості грошової
одиниці.

Антициклічне регулювання. Боротьба
з кризами та безробіттям.

Монетаризм

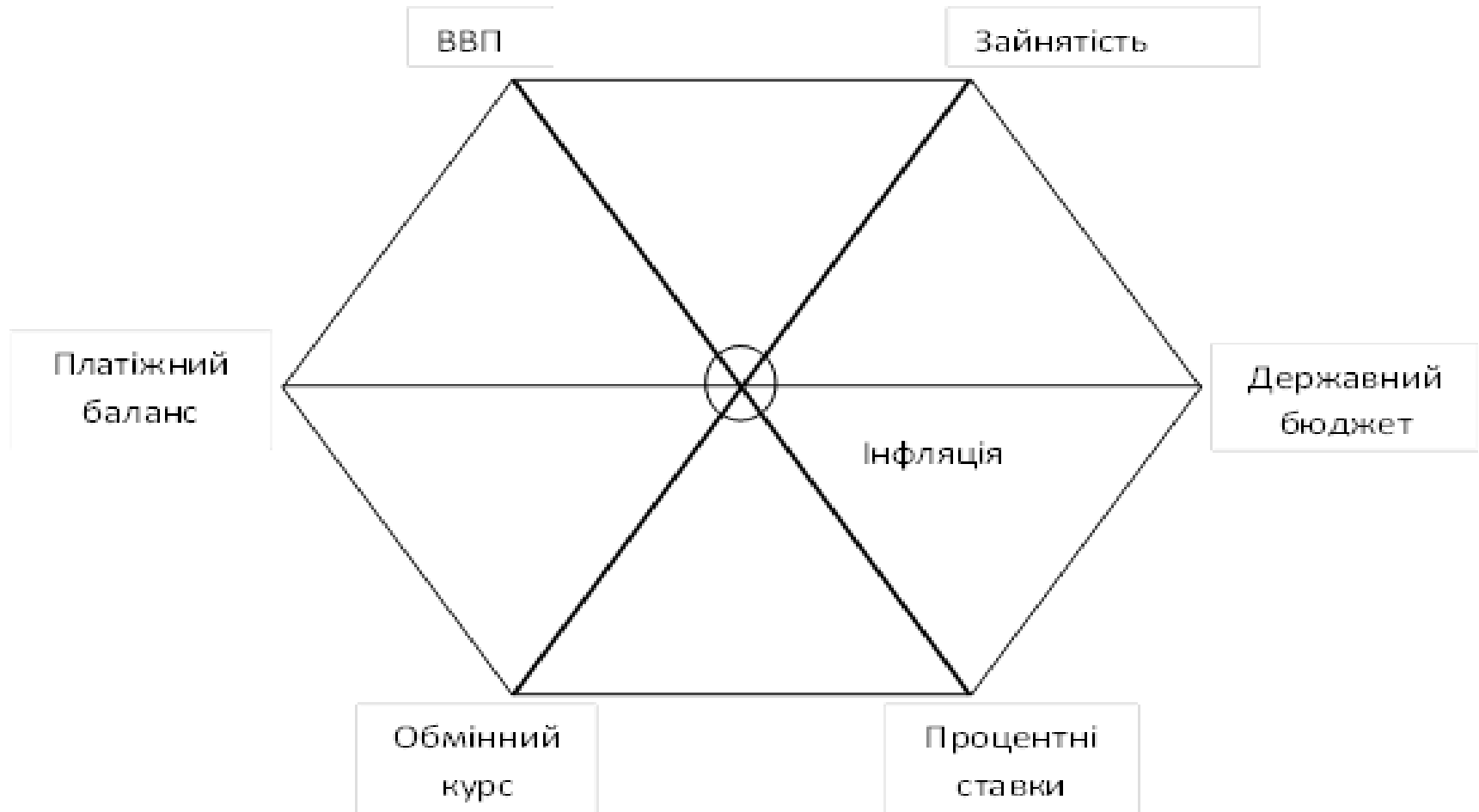
Монетаристська концепція:

1. Забезпечувати стабільний рівень грошової одиниці: уникати сплесків інфляції.
2. Пропозиція грошей повинна забезпечити нормальне (рівноважне, стабільне) функціонування економіки: темпи зростання обсягів грошової маси повинні залежати від темпів зростання обсягів виробництва.
3. Відмовитися від короткострокової політики кон'юнктурного регулювання, оскільки це може привести до непередбачуваних стрибків грошової маси.
4. Центральні банки повинні займатися політикою довгострокового впливу на економіку за допомогою поступового збільшення грошової маси.
5. Слідувати «монетарному правилу»: центральний банк має забезпечувати постійний та помірний темп приросту грошової маси незалежно від фаз ділового циклу. Точна величина цього темпу менш важлива, ніж сам факт постійного зростання грошової маси та відсутність реакції на економічні коливання.

Кейнсіанство

1. Основний інструмент держави – це фінансова політика, яка повинна маніпулювати видатками та надходженнями (податками) держави залежно від зміни господарської кон'юнктури шляхом зміни процентної ставки.
2. Потреба господарського обороту в грошових коштах залежить від суб'єктивних факторів: існує гранична схильність людей до споживання або заощадження, тобто приріст споживання в абсолютному значенні менше за приріст доходу). Це впливає на нестабільність економіки, оскільки важко спрогнозувати поведінку людей.
3. Не самі гроші є фактором, що визначає динаміку обсягів виробництва, рівня зайнятості і цін, а процентна ставка, яка має вирішальний вплив на стан господарської кон'юнктури і вплинути на яку можна шляхом зміни грошової пропозиції, реалізуючи політику "дешевих" або "дорогих" грошей.

Макроекономічний багатогранник монетарної політики

Інструменти монетарної політики НБУ

```
graph TD; A[Інструменти монетарної політики НБУ] --> B[Регулювання норми обов'язкових резервів]; A --> C[Процентна (облікова) ставка або рефінансування ставка]; A --> D[Операції на відкритому ринку паперів];
```

Регулювання
норми
обов'язкових
резервів

Процентна
(облікова) ставка
або ставка
рефінансування

Операції на
відкритому
ринку паперів

Регулювання норми обов'язкових резервів

1. Норма обов'язкових резервів - скільки своїх ресурсів комерційні банки повинні зберігати в центральному банку у відсотках до залучених депозитів.

2. Виконує дві основні функції:

А) засіб підтримання ліквідності комерційних банків шляхом створення централізованого фонду коштів, що забезпечує зменшенню збитків від їхніх банкрутств.

Б) інструмент регулювання грошової маси в обігу.

Наразі діють наступні нормативи обов'язкового резервування:

- за коштами вкладів юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах на вимогу і коштами на поточних рахунках – 6,5%;

- за строковими коштами і вкладами (депозитами) юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах – 3%.

Процентна ставка

Облікова ставка - процент, що встановлює Національний банк щодо комерційних банків відповідно до якого вони передають свої обов'язкові резерви. **Ставка рефінансування** - норма проценту, що встановлюється НБУ при рефінансуванні комерційних банків.

Основні функції :

А) орієнтир щодо вартості залучених і розміщених грошових коштів на відповідний період. Це ціна на гроші, що встановлена НБУ.

Б) забезпечує напрями змін грошово-кредитного регулювання.

Національний банк низив облікову ставку одразу на два процентні пункти - із 8% до 6%.

Це найнижчий рівень за історію України.

В НБУ вважають, що це має підтримати економіку під час кризи, пов'язаної із коронавірусом та карантинном.

Операції на відкритому ринку

Операції на відкритому ринку — діяльність центрального банку з купівлі та продажу цінних паперів (зазвичай державних облігацій) на відкритому ринку.

Відкритим – є ринок, на якому здійснюються операції з купівлі-продажу цінних паперів між особами, що не є первинними емітентами, а кошти внаслідок продажу цінних паперів на такому ринку надходять на користь держателя цінних паперів, а не їх емітента.

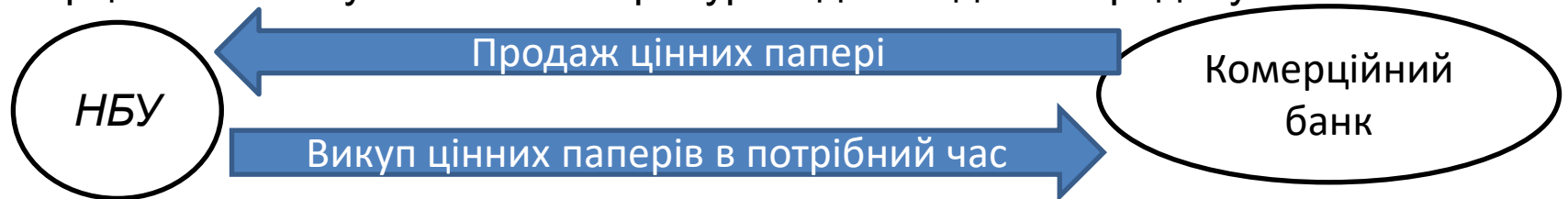
Основна мета — контроль над короткостроковими процентними ставками і розміром грошової бази, з метою впливу на грошову масу.

Цільова процентна ставка - ціна покупки або продажу державних цінних паперів, або інших фінансових інструментів. При проведенні операцій на відкритому ринку використовується таргетування таких фінансових показників, як інфляція, процентні ставки і валютний курс.

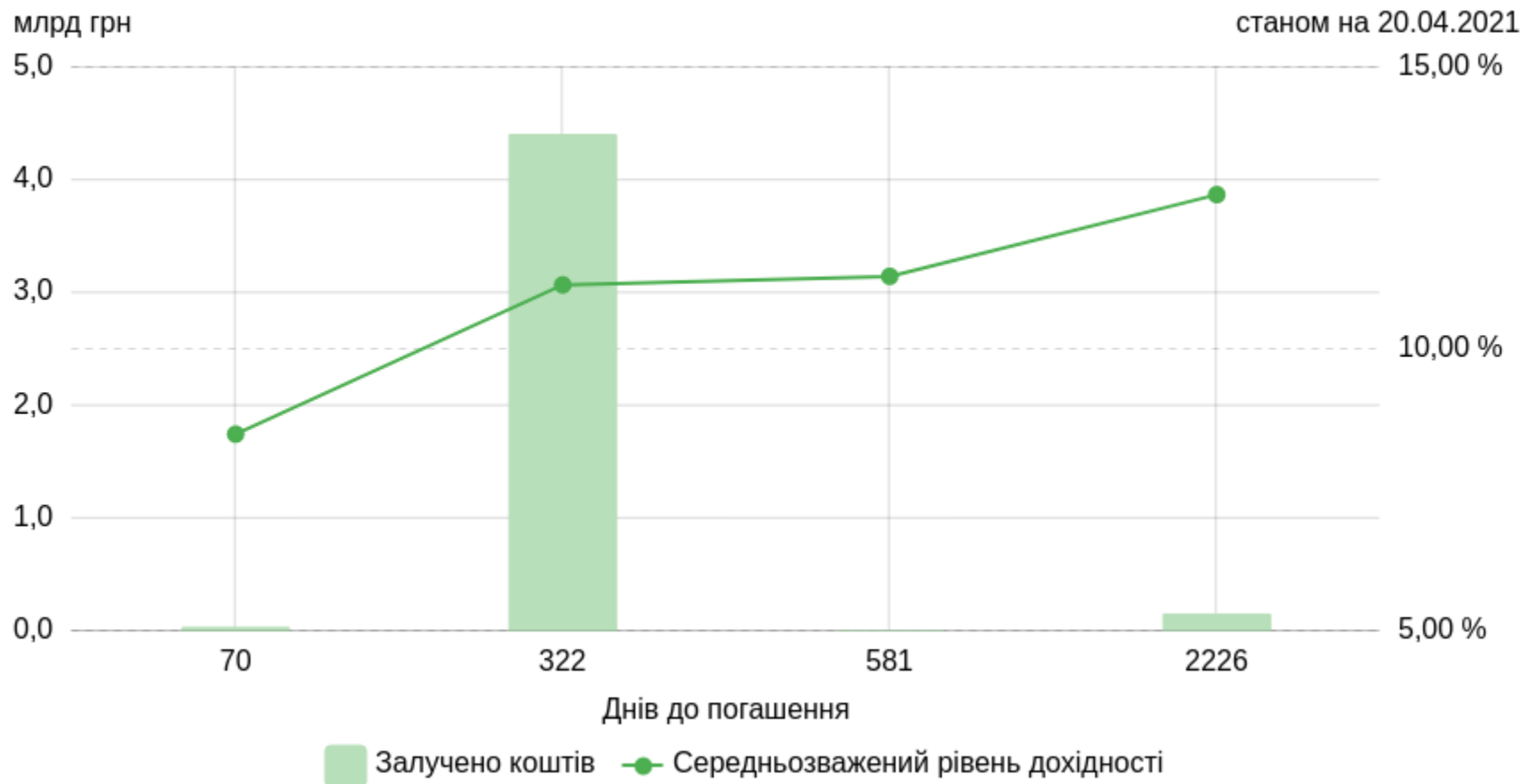
Операції РЕПО - це операція із цінними паперами, що складається з двох частин і при якій укладається єдина генеральна угода між учасниками ринку (Національним банком України та комерційними банками) про продаж-купівлю державних цінних паперів із зобов'язанням зворотного продажу-купівлі у визначений термін або на вимогу однієї із сторін заздалегідь обумовленою ціною.

Схема РЕПО

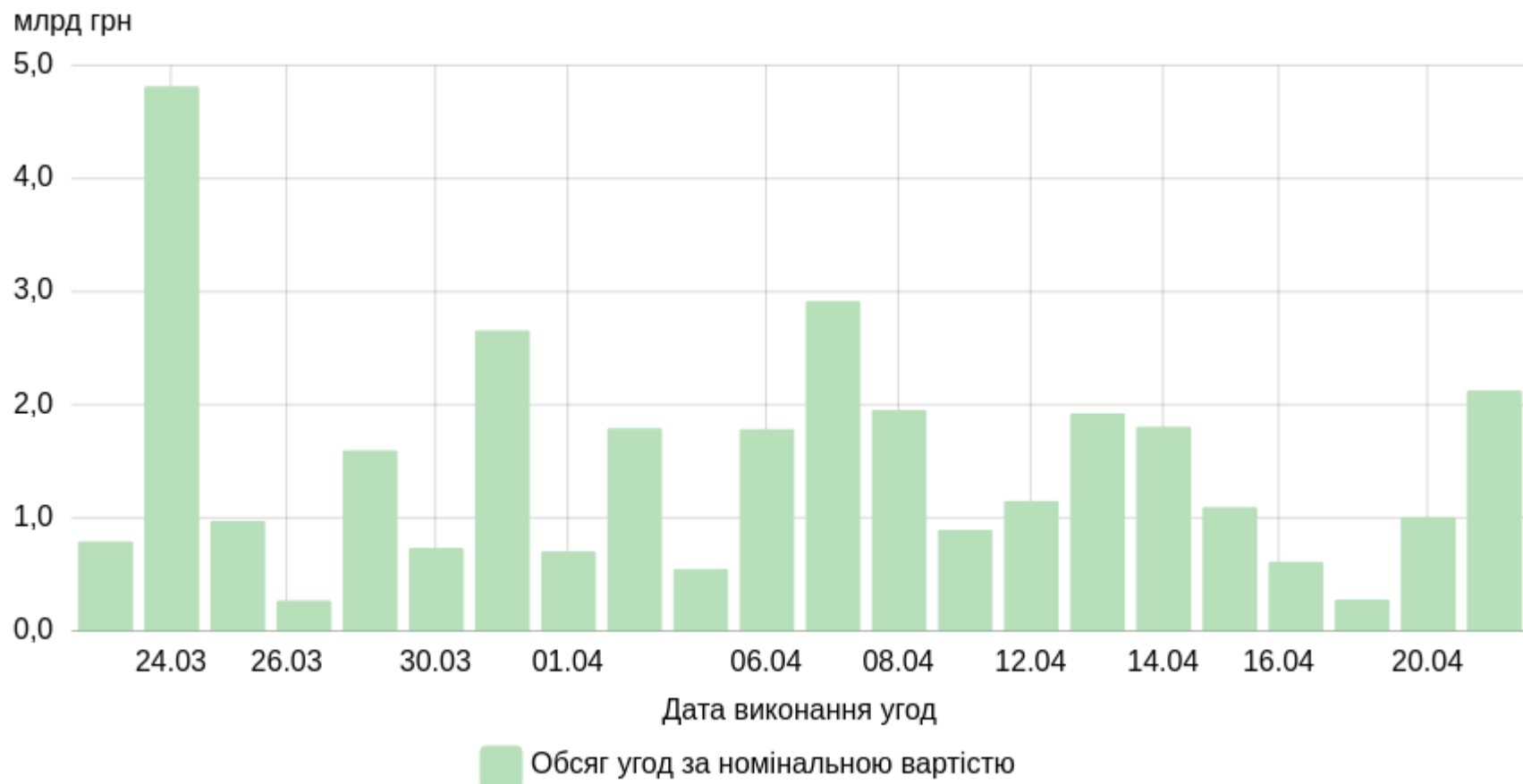
Основні умови: а) НБУ і комерційний банк володіють цінними паперами; б) у комерційного банку не вистачає ресурсів для надання кредиту.

Обсяг первинного ринку ОВДП в 2021 році

Обсяг вторинного ринку ОВДП в 2020 році

Типи монетарної політики

М'яка монетарна політика

- Стимулювання економіки;
- Здешевлення кредитування;
- Збільшення кількості грошей;
- Посилення інфляції
- Девальвація (знецінення) національної валюти, зниження її курсу.

Інструменти

- А) Зменшення норми обов'язкового резервування;
- Б) Зменшення облікової ставки;
- В) Купівля цінних паперів НБУ

Жорстка монетарна політика

- Де стимулювання економіки;
- Здороження кредитування;
- Зменшення кількості грошей;
- Послаблення інфляції
- Револьвація національної валюти, зниження її курсу.

Інструменти

- А); А) Збільшення норми обов'язкового резервування;
- Б); Б) Збільшення облікової ставки;
- В) В) Продаж цінних паперів НБУ